

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Г.В.Кольба, студент **

Миколаївський державний аграрний університет

Розглянуто основні актуальні проблеми кредитування аграрних підприємств (високі відсоткові ставки, недостатність ліквідного майна для забезпечення застави, заборгованість із повернення кредитних коштів та відсотків по ним). Запропоновано складання рейтингу потенційно кращих позичальників та шляхи вирішення проблем кредитування.

Рассмотрены основные актуальные проблемы кредитования аграрных предприятий (высокие процентные ставки, нехватка ликвидных активов для обеспечения залога, задолженность по возврату кредитных средств и процентов по ним). Предложено составление рейтингов потенциально лучших заемщиков и пути решения проблем кредитования.

Кредитна політика НБУ сприяє розширенню зв'язків з базовими галузями народного господарства, до яких належить і сільське господарство. Останніми роками покращується рентабельність сільськогосподарських підприємств завдяки введенню єдиного фіксованого сільськогосподарського податку, але неможна стверджувати, що в цих господарствах немає проблем. Основною проблемою діяльності і розвитку є фінансове забезпечення. Через недостатність власних коштів аграрні підприємства змушені брати кредити в банку як на сільськогосподарську техніку, так і на виробничі запаси (насіння і посадковий матеріал, мінеральні добрива, засоби захисту рослин та інше).

Розмір кредиту має базуватися на бізнес-плані чи на техніко-економічному обґрунтуванні. Типовий термін — до 1 року на сільськогосподарську техніку — до 2 років [3] або за цільовими програмами закупки сільськогосподарської техніки — до 3 років [4]. Політика відсоткових ставок встановлюється на рівні середньооблікової ставки в одних банках та індивідуальної на момент звернення — в інших.

До основних типів підприємств АПК, які мають пріоритети у кредитуванні, відносять: підприємства-переробники сільськогосподарської продукції; підприємства-виробники сільськогосподарської продукції

* Науковий керівник: І.В.Кушнір, доцент, кандидат економічних наук

(зернових, овочів, фруктів, цукрових буряків, молока і м'яса); посередницькі підприємства-постачальники пально-мастильних матеріалів, мінеральних добрив, насіння, матеріалів, запасних частин. Основною вимогою є відкриття поточних рахунків при постійному обслуговуванні в цьому банку та кредитоспроможність, яку дослідимо на прикладі аграрних підприємств Миколаївського району (табл.1).

Таблиця 1

**Показники кредитоспроможності аграрних підприємств
в Миколаївському районі за 2005 рік**

Підприємства	Коефіцієнт загальної ліквідності		Коефіцієнт фінансової стійкості		Коефіцієнт маневреності	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
ДП "Степове"	10,34	11,42	55,66	61,93	0,17	0,17
ДП ДНДГ "Сонячне"	5,95	5,58	18,03	17,97	0,27	0,25
ДП "Південьконцентр"	0,79	0,82	2,36	2,46	-0,09	-0,07
ВАТ "Радсад"	11,71	9,54	0,018	0,18	422,28	39,76
СГВК "Зеленоярське"	1,32	0,38	0,94	0,74	0,33	-0,52
ТОВ "Надбузьке"	1,32	1,36	1,098	0,81	0,35	0,45
ТОВ "Добробут"	4,23	1,63	7,88	1,8	0,41	0,32
ТОВ "Золота Нива"	0,98	0,88	0,49	0,2	-0,05	-0,59
ПАФ "Зоря"	1,31	4,23	1,14	6,88	0,27	0,47
ТОВ "Ковалівка"	-	0,74	-	0,096	-	-2,69
ТОВ "Ульянівське"	0,58	0,54	-0,07	-0,21	-6,01	-2,14
СТОВ "Новогригорівське"	0,21	0,61	0,53	0,08	-1,46	-4,69
ВАТ "Лазурний"	2,47	1,57	6,78	3,85	0,13	0,1
ТОВ "Берегиня"	0,93	0,82	0,23	-0,14	-0,23	-0,93

У результаті проведення дослідження за основними фінансовими показниками, які характеризують кредитоспроможність аграрних підприємств Миколаївського району, визначено, що найвищу загальну ліквідність та фінансову стійкість мають ДП "Степове", ДП ДНДГ "Сонячне", ВАТ "Радсад", ТОВ "Добробут", тобто вони є потенційними кращими позичальниками. Фінансово нестійкими або майже банкрутами є СТОВ "Новогригорівське", ТОВ "Ульянівське", ТОВ "Ковалівка", ТОВ "Берегиня". Проте не завжди у фінансово стійких підприємствах є забезпеченість обіговими коштами. Це видно за коефіцієнтом маневреності, що розрахований за

даними фінансової звітності ДП “Степове”, ДП ДНДГ “Сонячне”, ТОВ “Добробут”. Тому пропонуємо скласти рейтинг аграрних підприємств за основними фінансовими показниками (табл.2).

Таблиця 2

**Рейтинг аграрних підприємств Миколаївського району
за кредитоспроможністю за 2005 рік**

Підприємства	По коефіцієнту загальної ліквідності	По коефіцієнту фінансової стійкості	По коефіцієнту маневреності	Загальний рейтинг
ДП "Степове"	1	1	6	1
ДП ДНДГ "Сонячне"	3	2	5	2
ТОВ "Добробут"	4	4	4	3
ПАФ "Зоря"	5	5	3	4
ВАТ "Радсад"	2	11	1	5
ВАТ "Лазурний"	6	3	7	6
ТОВ "Надбузьке"	7	7	2	7
ДП "Південьконецентр"	8	9	10	8
ТОВ "Золота Нива"	11	6	8	9
СГВК "Зеленоярське"	10	8	9	9
ТОВ "Берегиня"	9	13	11	10
ТОВ "Ковалівка"	12	12	12	11
ТОВ "Новогригорівське"	14	10	13	12
ТОВ "Ульянівське"	13	14	14	13

За рейтингом, серед аграрних підприємств Миколаївського району потенційно кращими позичальниками є ДП “Степове”, ДП ДНДГ “Сонячне”, ТОВ “Добробут”.

Серед труднощів при одержанні кредиту керівники сільськогосподарських підприємств називають відсутність ліквідної застави. Причинами несвоєчасності повернення кредитів: відсутність прибутків через проблеми з реалізацією продукції – 71%; високі процентні ставки – 53%; неспроможність повернути кредит – 12%.

Банки неохоче надають кредити фермерським господарствам, тому вони частіше звертаються до кредитного союзу, це зумовлено більш простою процедурою отримання кредиту, більш низькою ставкою по кредиту та, головне, необов'язковістю кредитного забезпечення в якості застави. На відміну від кредитних союзів кредитні спілки пропонують більш високі кредитні ставки, але приваблюють простою схемою процедур при оформленні кредиту.

Позитивним є те, що про аграрні підприємства піклується держава, відшкодовуючи за довгостроковими кредитами 14%, а за

короткостроковими кредитами — 10%, тобто сам сільськогосподарський товаровиробник сплачує за довгостроковими кредитами 3-4%, короткостроковими — 7-8%. З 2006 року в Україні стартував спільний Проект Світового банку та Міністерства фінансів України “Розширення доступу до ринків фінансових послуг”, за яким Україна отримує 30 млн. доларів, а кредити будуть надаватися терміном на 12 років [1].

Як бачимо, отримати так необхідний кредит в “гарячу” пору сіви чи збирання урожаю при таких жорстких правилах фактично можуть тільки окремі сільськогосподарські товаровиробники. Має місце проблема паперової тяганини при оформленні кредиту, яка створює ряд незручностей для аграрного підприємства. Дуже високі відсотки по кредиту та по заставі, які свідчать про непевність банку. Неможливо отримати довгострокові кредити, які б полегшили виплати та розвинули вирощування багаторічних насаджень і підняли на ноги тваринництво. Тому повністю поділяємо думку С.Положенка, що необхідно розробити механізм кредитування аграрних підприємств, за яким господарство за рахунок пільгових кредитів закупає необхідні ресурси за наявними цінами, а держава передбачає в бюджетах не тільки погашення кредитної ставки, а й кошти на часткову компенсацію витрат, що пішли на один гектар посівів озимих ярих культур, при збільшенні замовлень на сільськогосподарську продукцію за цінами, які б забезпечили прибутковість підприємства [2].

Отже, актуальні проблеми в кредитуванні аграрних підприємств посідають одне із перших місць в економіці АПК, тому своєчасне і ефективне вирішення необхідне вже сьогодні. Напрямками вирішення є: спрощена система документального оформлення кредиту, скорочення часу оформлення кредиту, створення відкритого правового поля з рівними можливостями для всіх аграрних підприємств, зниження відсоткових ставок, створення законодавчої бази, яка б зобов'язувала банки надавати довгострокові кредити фінансово стійким та кредитоспроможним підприємствам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беркут А. Гроші для села // Сільський час. – 2005 № 69-70 (646-647).
2. Положенко С. Разом підтримаємо село // Сільський час. – 2005 №26(603).
3. www.pv.dp.avalbank.com
4. www.nadra.com.ua